

“LA REVISTA BLANCA” I EL PROBLEMA CATALÀ¹

per ANNALISA CORTI

La qüestió de l'actitud dels anarquistes catalans enfront del “problema català” no és pas simple. Llurs reaccions eren condicionades per diversos factors: la manca d'una noció estricta de classe; una violenta aversió a la mateixa idea d'Estat, privada de qualsevol reflexió científica; la reivindicació d'un internacionalisme absolutament nebulós.²

En allò que es refereix a “La Revista Blanca” i a la posició assumida

1. El present estudi analitza els articles apareguts a “La Revista Blanca” des del juny del 1923 fins a l'agost del 1936. Durant aquests anys la revista fou editada a Barcelona. “La Revista Blanca” havia aparegut la primera vegada a Madrid, pel juny del 1898, i havia comptat amb la col·laboració de les personalitats més importants i respectades de l'anarquisme espanyol. Aquesta edició madrilenya havia vist la fi el 1905 (PÉREZ DE LA DEHESA, *La evolució de la filosofia en Espanya por Federico Urales*. Barcelona, Ed. Cultura Popular, 1968). La família Urales va tenir la direcció econòmica i ideològica d'aquesta revista, tant en la primera com en la segona època: Soledad Gustavo, la companya de Federico Urales, n'havia estat la directora responsable en l'etapa madrilenya, i quan Urales, per motius de salut, va deixar la direcció de l'edició de Barcelona, la seva filla, Frederica Montseny, el va succeir en el càrrec. Parlant amb Frederica Montseny he pogut tenir una idea del tiratge de la revista, que oscil·lava entre els 6.000 i 8.000 exemplars. Els punts en què la venien més eren Catalunya, Andalusia i País Valencià, per aquest ordre; a Castella la venien molt poc.

Aquestes pàgines són part d'un estudi més ampli sobre el contingut de “La Revista Blanca”, i voldria advertir el lector que alguns arguments que aquí només són apuntats tenen un tractament més ampli en la part dedicada a l'anàlisi dels principis anarquistes que inspiraven el pensament de la família Urales.

2. L'estudi de l'elaboració teòrica que els diferents partits existents a Espanya abans del 1936 dedicaren a la qüestió de les nacionalitats resultaria molt interessant. La importància que adquirir en el desenvolupament de la situació política fou revelada per homes polítics molt diferents. En una carta de 17 de maig de 1931 datada a Madrid, Lev Trotski escrivia: “En la fase actual, donades les presents combinacions de les forces de classe, el nacionalisme català és un factor progressista revolucionari. El comunista espanyol, que no comprèn aquesta distinció, que demostra ignorar-la, que no la valora al màxim, que s'esforça al contrari per atenuar-ne la importància, corre el risc d'esdevenir un agent inconscient de la burgesia espanyola”. (*Scritti 1929-1936*, Einaudi, p. 242.) “La lluita del poble espanyol és, a més, una lluita nacional revolucionària, perquè ha de portar a l'alliberament dels catalans, dels bascos, dels gal·lecs, sota l'opressió de la noblesa castellana.” (TOGLIATTI, *Stato Operario*, any X, núm. 11, novembre 1936.)

pels seus col·laboradors enfront del “problema català”, voldria precisar en primer lloc que, a causa del caràcter minoritari d'aquesta publicació, les idees que s'hi defensaven no poden ésser generalitzades i aplicades a tot el moviment obrer anarquista català. Crec, però, que l'anàlisi d'aquestes idees pot contribuir a la comprensió d'actituds més generals, perquè, si bé el radi d'acció d'aquesta revista fou sempre limitat, gaudia d'un gran prestigi dins l'ambient llibertari.

El 15 de març de 1927 la revista publicava un article dedicat al nacionalisme, el plantejament del qual responia als principis bakuninistes més clàssics. L'escrit, signat per Max Nettlau, no examinava el nacionalisme català, encara que en un cert moment feia referència expressa a la llengua catalana, sinó que es limitava a afirmacions de caràcter general. Insistent en la necessitat d'un canvi profund de mentalitat, condició bàsica per a avançar cap a la conquesta d'un ideal llibertari, Max Nettlau establia una distinció entre allò que representa el nacionalisme en la seva accepció comuna i l'existència de grups homogenis que tenen en comú la llengua, els costums, la tradició, un territori. L'existència del primer —subratlla Nettlau— obeeix a la satisfacció d'interessos econòmics: “Este nacionalismo, estatal a ultranza, sirve ante todo para meter salarios en el bolsillo de la burocracia pululante y ganancias en los de los burgueses que se aprovechan de los monopolios nacionales...” L'altre nacionalisme és el “dulce nacionalismo del felibrige y de los juegos florales, de las canciones populares en lengua local, de las tradiciones queridas del terruño...”³

El nacionalisme que persegueix la conservació de l'Estat, o el nacionalisme d'algunes minories nacionals que es proposa la instauració d'un nou Estat⁴ no tenen res a fer amb l'anarquia —diu Nettlau—, perquè “No querer ningún estado, lo esencial de toda concepción anarquista, y querer fundar un estado nuevo, lo esencial del nacionalismo moderno, son dos concepciones diametralmente opuestas...”

Bakunin, prossegueix Nettlau, havia intentat de transformar el nacionalisme de la joventut eslava en un federalisme, entès com a cooperació entre els grups socials naturals; havia intentat, doncs, de contraposar al nacionalisme estatal un nacionalisme revolucionari federalista. La tasca dels comunistes-anarquistes, segons Nettlau, hauria d'ésser de donar un nou contingut al concepte de nacionalisme, contraposant al na-

3. “Algunas consideraciones sobre el nacionalismo moderno” (15 març-1 abril 1927). Una proposta de dissolució de la Societat de les Nacions provoca les iras de Max Nettlau, el qual invita les minories nacionals a no escoltar aquesta veu que les enganya, perquè aïllades perdrien tota força: “Este problema no tiene otra solución más de que la mayoría deje tranquila a la minoría...”

4. Art. cit. Per a designar aquest nacionalisme fa servir diferents termes: “nacionalismo triunfante”, “nacionalismo opresor”, “nacionalismo estatal”.

cionalisme estatal un nacionalisme revolucionari federalista i preferint al nacionalisme l'internacionalisme.⁵ En poques paraules, és en l'Estat que se centra l'anàlisi, i les crítiques adreçades al nacionalisme són les mateixes crítiques que s'adrecen a l'Estat. Max Nettlau construeix un binomi Nacionalisme-Estat i el refuta a favor d'un altre binomi Federalisme-Internacionalisme sense afrontar l'anàlisi dels diferents termes i, recorrent a la idea d'Estat per trobar-hi l'origen de tots els mals, es perd en un internacionalisme fora del temps i de l'espai. Aquest odi irreductible a la idea mateixa d'Estat, tan general entre els anarquistes d'arreu del món, a Catalunya, país tan sensible als problemes d'autonomia, havia d'assumir necessàriament un contingut peculiar.

Un dels autors venerat pels col·laboradors de "La Revista Blanca" era Pi i Margall⁶ i recorrien sovint a ell per demostrar que la tradició federalista era un fet que tenia arrels profundes a Espanya. L'odi envers l'Estat es concretava en un odi irreductible envers l'Estat espanyol i en una denúncia constant de les seves pràctiques centralitzadores. El resultat de llur deler d'autonomia era un refús d'ésser assimilats, una resistència a ésser considerats iguals que els altres. Per aquestes raons, els problemes que neixen de les relacions entre Catalunya i l'Estat espanyol molt sovint són tractats per "La Revista Blanca" amb accents apassionats, tot i que sovint la mescla de dades de fet amb reaccions sentimentals i amb declaracions gratuïtes no permet de tenir una visió clara de les idees defensades. Tanmateix, si no és pas possible de trobar ni un sol article que es proposi una anàlisi completa i satisfactòria del "problema català", les nombroses polèmiques i les afirmacions escampades ací i allà fan la impressió que durant els catorze anys de vida de la revista el tema devia ésser força debatut entre els militants àcrates.

És sobretot d'ençà de 1930 que, sota l'impuls d'una vida política més intensa i aprofitant una major llibertat d'expressió, els articles es fan més concrets i subratllen indefectiblement l'evolució de la situació, però també durant la dictadura de Primo de Rivera la revista havia intentat la crítica de certes posicions.

En general, tenim la sensació que els col·laboradors de "La Revista Blanca" eren conscients de dues menes de problemes: els que naixien de

5. "Algunas consideraciones..." (1 abril 1927): "Además, como propiedad colectiva no quiere decirse que se despojará a los individuos de los pequeños objetos que le son queridos, ni unión libre significa que se separará a los que quieran permanecer juntos, también todo lo que es inocente y gracioso (... ? ...) del nacionalismo: tradiciones, costumbres, habla local y amor al medio favorito, todo podrá conservarlo el hombre libre y lo cuidará a su manera..."

6. Sense títol (1 gener 1928): Es tracta d'una recensió del llibre *La reacción y la revolución* de Pi i Margall: "Cuanto aman las libertades regionales, municipales e individuales; cuantos odian las injusticias y las tiranías de los poderes centrales, sean del orden que fueren, a las doctrinas de Pi y Margall habrán de volver caso que se hubiesen apartado de ellas, pero extendiéndolas a todas las manifestaciones de la vida y del trabajo".

l'anomenada qüestió social i els que naixien de les relacions entre Catalunya i l'Estat espanyol.

És cert que per a ells Catalunya era "alguna cosa" que no es podia reduir a la noció d'Espanya, que existien a Catalunya elements diferenciadors difícils d'ésser reduïts al no-res. En un article sobre el nacionalisme català, Federico Urales diu: "Cataluña tiene un alma que no puede casar, que no casará jamás, con el alma de Castilla. No vamos a discutir si es mejor o peor. Es diferente y basta. En algunos extremos es mejor y en otros es peor el alma de Cataluña que la de Castilla".⁷

Fóra normal, des d'un punt de vista lògic, que Urales expliqués quines són aquestes diferències, quins orígens tenen, quins són els instruments idonis per a fer-les respectar o la línia d'acció per a arribar a llur superació. L'escrit, més aviat llarg, no respon a cap d'aquests interrogants i es limita a refermar el federalisme de costum: "A nosotros nos importa poco de Cataluña, nos importa su derecho a gobernarse por sí misma como nos importa el derecho que todo individuo tiene a gobernarse por sí mismo. Lo que nos importa es el uso que se hace de este derecho. Ésta es la gran cuestión que se nos presenta a los catalanes que, comprendiendo que Cataluña tiene razón al quererse gobernar por sí misma, somos federales y no somos nacionalistas".

L'afirmació no deixa cap mena de dubte, ni, d'altra banda, es pot citar com a únic exemple: manca en tot escrit la consciència d'una nacionalitat catalana; "La Revista Blanca" no va defensar mai cap tipus de nacionalisme català.

Al mateix temps, però, hi ha la consideració que el lliure desenvolupament de les característiques d'un grup i l'assoliment d'una autonomia que tingui l'origen en la diversitat i no pas en el privilegi correspon a una expansió de la democràcia; un refús d'ésser assimilats, una resistència a considerar-se iguals que els altres.

A aquest propòsit podria citar tota una sèrie d'articles escrits obeint a una "vanitat de campanar" en ocasions vertaderament exacerbada.⁸ El fet d'ésser català és exaltat fins a arribar a extrems realment increïbles: l'anticomunisme, per exemple, assumeix altres colors quan es

7. *El nacionalismo catalán ante España, ante la república y ante el proletariado* (1 agost 1932).

8. JUAN MAS CABRÉ, *Grecia en Cataluña* (1 agost 1923). Tot l'escrit es basa en la certesa —privada de tot fonament racional i de la prova científica per mínima que sigui— que Catalunya es realitzarà com a poble i com a cultura; NINO NAPOLITANO, *Vaticinio* (1 juny 1931): Aquest article és un veritable himne a Catalunya: "Si es cierto —como creemos que lo sea— que a madurar los destinos de la libertad de un pueblo contribuyen sobre todo dos factores; pensamiento y voluntad, que determinan el otro que se llama acción, es cierto también que el pueblo catalán fue la encarnación verdadera de estos dos grandes factores". L'article prossegueix amb un *crecendo* que troba el punt culminant en la citació de l'himne *Els Segadors*: "Bon cop de falç / defensors de la terra / bon cop de falç"; FEDERICO URALES, *El espíritu catalán desterrado de Cataluña* (31 agost 1934).

tracta de comunistes catalans: “somos catalanes, en catalán sentimos y catalán es nuestro pensamiento activo e individualístico. Más aún: confesamos que por una característica de nuestra tierra el socialista, el republicano, el comunista catalán es más independiente, más rebelde y autonomista que el republicano, el comunista o el socialista de otras regiones españolas...”⁹ I, intervenint en una polèmica que s’havia plantejat entre “Mundo Obrero”, òrgan comunista que es publicava a Madrid, i “La Batalla”, periòdic comunista que es publicava a Barcelona, “La Revista Blanca” encara és més explícita: “Nuestras simpatías se inclinan hacia los comunistas catalanes que fueron los primeros comunistas españoles y los que más han sufrido por sus ideas. Un poco atolondrados y ligeros de cabeza sí son, pero los estimamos mejores que los otros. A los de Madrid les creemos señoritos políticos que se arrimaron al comunismo al ver que a la nueva agitación política le faltaban intelectuales. En todos sus escritos demuestran desconocer a los obreros. Lo que deben hacer los comunistas catalanes, que son obreros sin martin galas, etc.”¹⁰

Aquestes reaccions senzillament sentimentals i instintives no foren mai canalitzades en una anàlisi ideològica coherent. Nombroses raons feien això difícil. El plantejament aclassista del pensament àcrata era un entrebanc per a la comprensió clara dels problemes, i hi havia dos factors que contribuïen a fer més confusa una realitat política més aviat complexa:

a) La multinacionalitat ha donat lloc a Espanya a una situació anò-mala: d’una banda, existeixen diferents nacionalismes a la recerca, diguem-ne, d’una realització; i de l’altra, existeix un nacionalisme espanyol “institucionalitzat”. El segon porta dintre seu les mateixes contradiccions que els primers, però ja s’ha traduït en un poder estatal amb tots els avantatges que això representa.

“La Revista Blanca”, lluny de comprendre i aguditzar les contradiccions nacionals, crec que en realitat va patir de nacionalisme espanyol, emmascarat per un internacionalisme mal entès.

b) El catalanisme havia estat durant més d’un segle monopoli de la gran burgesia. Pierre Vilar, en la reconstrucció del procés al llarg del qual el grup català pren consciència de si mateix, distingeix dos moments: en l’intent d’aconseguir un Estat, els industrials catalans havien provat primerament de fer coincidir els interessos de l’Estat espanyol amb els de Catalunya, dins un marc purament regionalista. És tan sols en un segon moment, quan la classe dirigent catalana es convenç que la política econòmica espanyola representa un fre per als seus objectius

9. Sense títol (1 setembre 1929). És una nota d’actualitat política.

10. Sense signatura: *El Comunismo de Estado en España* (1 octubre 1930).

expansionistes i quan té la certesa de no poder aconseguir el seu somni de forjar el grup espanyol a imatge d'una nació moderna amb una indústria i un mercat nacional, que els ideòlegs i els homes d'acció catalans comencen a considerar la idea d'un estat pròpiament dit, d'una nació catalana.¹¹

Des d'aquest moment l'antagonisme burgesia-oligarquia pesarà en la vida política de l'Estat espanyol tant, o gairebé tant, com l'antagonisme burgesia-proletariat. El catalanisme, lligat als objectius precisos d'una determinada classe social, interessava, tanmateix, tot el grup català: els obrers, els pagesos, la petita burgesia de Catalunya, es trobaven, d'una banda, aliats amb el gran capital en la defensa d'una comunitat cultural i, de l'altra, en lluita amb ell per la defensa de llurs interessos econòmics.

L'anomalia d'aquesta situació produïa, en períodes de resistència i d'oposició clandestina, una confluència d'oposicions de naturalesa diferent, mentre que la pressió que les diferents classes socials exercien a Catalunya contra els interessos de la gran burgesia catalana hauria portat, en moltes ocasions, aquesta última a aliar-se amb el poder central, renunciant a la seva catalanitat i capitulant enfront de l'oligarquia central.

La relació dialèctica existent entre aquests diferents processos socials escapava completament a l'elaboració del grup que dirigia "La Revista Blanca", mentre que l'apoliticisme que predicaven servia en l'última instància els interessos de la gran burgesia catalana, perquè posava el proletariat anarquista a remolc de decisions que venien de dalt. Denunciant el monopoli burgès del catalanisme ells creien ja haver resolt la qüestió.

"La Revista Blanca" enfront de la política de la Lliga

Es pot afirmar, em sembla, que per als anarquistes que escrivien a "La Revista Blanca" el catalanisme era un tot únic que es confonia amb l'acció política de la dreta a Catalunya. Només si donem al catalanisme aquesta accepció es pot afirmar que ells foren anticatalanistes.

Els militants anarquistes que escrivien en aquesta revista havien viscut els anys d'intensa agitació social que van del 1916 al 1923¹² i havien sofert la política de repressió que el partit dels patrons catalans, la Lliga, després de la victòria electoral del 1916, havia exercit sobre el proletariat català a través de l'aliança diària amb el poder civil i militar de l'Estat central a Catalunya. El terrorisme patronal i gover-

11. Cfr. PIERRE VILAR, *Catalunya dins l'Espanya moderna*, I, trad. cat. Barcelona, Edicions 62, p. 63-82.

12. Sobre aquest període cfr. ALBERT BALCELLS, *El sindicalisme a Barcelona*. Barcelona, Nova Terra, 1965.

natiu era una vella tradició barcelonina.¹³ El clima de violència va rebre un fort impuls el 1918 i el 1919 per contrarestar els forts moviments de massa inspirats i entusiasmats pels esdeveniments de la revolució bolxevic.¹⁴

La federació patronal catalana dóna carta blanca al comissari de policia Bravo Portillo i al fals baró de Koenig. Però com que les mesures merament represives no es mostren prou eficaces, són creats aleshores els "sindicats lliures". El comitè nacional de la CNT comentava així, per l'octubre del 1920, els fets: "Convencida de la inutilidad de la política represiva, la burguesía fomenta en la actualidad la constitución de unos fantásticos 'sindicatos libres' que, con esa denominación, vienen a continuar la obra homicida, con tan poca fortuna iniciada por las bandas patronales de Bravo Portillo y del barón de Koenig".¹⁵

El "sindicat lliure" havia de contraposar-se al "sindicat únic" de la CNT,¹⁶ però no fou mai una organització obrera, "sino una banda de sicarios asalariada para el exterminio de obreros y de militantes sindicalistas".¹⁷

De 1921 a 1923, mentre era governador civil de Barcelona el general Martínez Anido i cap de la policia el general Arlegui, s'inaugurà l'anomenada "ley de fugas".¹⁸

El record d'aquestes vicissituds és viu i dramàtic en molts escrits dedicats a la situació política a Catalunya. Molts dels articles publicats durant el 1923 a "La Revista Blanca" no es poden pas entendre si no pensem en els esdeveniments històrics que he cercat de descriure breument. Són articles escrits no pas intentant una anàlisi històrica coherent

13. La idea de crear una mena de moviment sindical a part per lluitar contra el sistema d'associació sindical tradicional tingué el 1916 una primera temptativa protegida per la federació patronal. Contra la vaga del sindicat del ram de la fusta el 1916 fou creat un "sindicat lliure", que presidia un tal Herrero, el qual, durant l'assemblea que l'havia elegit i davant la policia present en el cafè on la reunió tingué lloc, va pronunciar la condemna a mort de diversos militants sindicals de la fusta (DIEGO A. DE SANTILLÁN, *Movimiento obrero español*, Ed. Cajica, p. 239-240).

14. La revolució bolxevic havia tingut una repercussió evident dins els ambients obrers. En aquesta qüestió estan d'acord: JOSÉ PEIRATS, *La CNT en la revolución española*, I, Ediciones CNT, p. 6-7; MANUEL BUENACASA, *El movimiento obrero español*, París, 1966, p. 63; DIEGO A. DE SANTILLÁN, *Contribución a la historia del movimiento obrero español*, II, Ed. Cajica, p. 227.

15. DIEGO A. DE SANTILLÁN, *op. cit.*, II, p. 242.

16. La reorganització de la CNT en Sindicats Únics havia estat aprovada pel Congrés Regional de Sants (28 juny-1 juliol 1918). El sindicat únic agrupava en un sol sindicat els obrers d'una mateixa branca industrial. Fins aleshores el sistema d'organització de la CNT havia estat el Sindicat d'Ofici, és a dir, la reunió en un mateix sindicat de tots els obrers pertanyents a un mateix ofici. Sobre la importància que un tal canvi d'organització representà dintre la CNT, cfr. CÉSAR M. LORENZO, *Les anarquistes espagnols et le pouvoir*. París, Seuil, 1969, p. 45-53.

17. La citació es de DIEGO A. DE SANTILLÁN, *op. cit.*, II, p. 243. *De la España trágica. Revelaciones de un confidente*. Publicat en el diari "La Protesta" de Buenos Aires i editat el 1925.

18. Cfr. DIEGO A. DE SANTILLÁN, *op. cit.*, II, p. 234-250.

d'on extreure una línia d'acció, sinó per donar lliure esplai als sentiments ferits: els patrons catalans són dolents... I aquí l'acusació no concerneix solament la paraula patró, aquí "català" és gairebé un insult.

El 15 de juliol de 1923 Ricardo Blasco Ferrer¹⁹ recorda "aquellas víctimas que para ser asesinadas eran sacadas de las cárceles y esperadas, pistola en mano, en las calles donde residían; en las puertas de sus propios domicilios; al oído mismo de sus seres queridos (...) aquellos desgraciados obreros que eran sacados a empujones de sus casas, atados delante de sus propios hijos y luego asesinados en la calle y cerca del oído amado (...) aquellos infelices que eran trasladados de uno a otro centro oficial sin atar para que pudieran escaparse y ser muertos como perros rabiosos sin intentar siquiera librarse, fugándose, de un encarcelamiento que no pudieron temer porque ningún delito habían cometido..." i denuncia la participació dels patrons catalans, el recurs a la violència com a única resposta a les peticions obreres.

Un escrit que es pot prendre gairebé com a exemple típic d'una forma de pensar força freqüent és el del primer de juliol del 1923, que "La Revista Blanca" dedicava al problema català: "*Alrededor de los problemas de Cataluña*."

Després d'haver insinuat que els problemes que es plantegen a Catalunya tenen doble origen —les seves relacions amb la resta d'Espanya i l'anomenada qüestió social—, Enrique Lladó té gairebé por de parlar de nacionalisme i no sap com fer-s'ho per marcar les diferències que segons ell existeixen. Parla de moralitats diferents, parla d'estats psíquics oposats i, al capdavant, emet una mena de pronòstic que s'assembla als vaticinis tan cars als guerrers romans que partien cap a la guerra: la "desharmonia" entre les dues polítiques, la catalana i la de l'Estat central, acabarà amb l'hegemonia de la política catalana o bé amb la separació de les dues polítiques mitjançant un pacte. En allò que concerneix l'anàlisi de les relacions que s'estableixen entre obrers i patrons a Catalunya, la manca de la noció de lluita de classe fa caure Lladó en una confusió: "Barcelona ya no tiene unidad moral si es que algún día la tuvo. La rompieron aquellos que, en lugar de postrarse a los pies de Themis, se postraron a los pies de Marte, llamándole gran señor con el único fin de que les prestara armas que defendieran intereses particulares". No cal dir que "aquellos" són els patrons catalans que han "traït" Catalunya i els obrers catalans, trencant una suposada unitat moral que hauria hagut de superar qualsevol diferència de classe. L'opinió de l'articulista és, doncs, que hi ha un interès general, el d'afirmar la "catalanitat", que hauria de fer superar els interessos concrets i particu-

19. *Alrededor de los problemas de Cataluña*.

lars d'un individu en tant que pertany a una determinada classe social.²⁰

El mateix raonament és desenvolupat en un altre article del primer d'agost de 1923 signat per Juan Mas Cabré.²¹ L'article és realment únic pel gran amor a la pàtria catalana que l'anima: "Yo soy catalán por dos razones, porque nací en Cataluña y porque siento dentro de mí el alma catalana". La teoria de l'articulista és que a Catalunya hi ha un combat entre dues ànimes: l'una és "fenícia", l'ànima comercial i barroera dels patrons catalans, i l'altra és "grega", artística i bella, l'ànima dels oprimits, que un dia triomfarà i brillarà amb tota la seva esplendor. Tanmateix, des del moment que els qui prediquen el catalanisme pertanyen, diguem-ne, a la primera categoria, Mas Cabré confessa de no voler ésser considerat català encara que hagi nascut a Catalunya. Em limito a citar un de tants raonaments que Mas Cabré atribueix als patrons "fenicis" catalans: "Los gobiernos españoles son muy caros; queremos gobiernos baratos, un gobierno de mercaderes resultaría mucho más económico que un gobierno de políticos; queremos un gobierno catalán. Pero un gobierno catalán independiente no podría someter, con el máuser de su ejército, a los vagos que quieren nuestro dinero; así pues queremos un gobierno catalán pero un ejército castellano con cargo a los gastos de España y no a los de Cataluña. De esta suerte fuera baratísima la defensa de nuestro dinero..."

Són prou nombrosos els articles que es proposen d'evidenciar les relacions de la classe patronal catalana amb el poder central i amb l'exèrcit per reprimir el moviment obrer.²²

Federico Urales denunciarà més d'una vegada les violències de la Lliga i l'aliança de la federació patronal amb la policia de Barcelona.²³

20. ENRIQUE LLADÓ, *Alrededor de los problemas de Cataluña*. Voldria afegir que aquesta forma de pensar era bastant difosa. La Lliga i més endavant l'Esquerra recorrien molt sovint a la denúncia oposada: el moviment obrer català pensa poc en Catalunya i massa en els seus interessos de classe.

21. *Grecia en Cataluña*, art. cit.

22. Referint-se a l'ajut demanat pels patrons catalans a l'exèrcit, Blasco Ferrer havia escrit: "No importa el idioma que hable la represión con tal que vaya contra los obreros" (15 juliol 1923, art. cit.). En un altre escrit, *Comentarios a la actualidad política española* (1 febrer 1934) serà el mateix Urales el qui dirà: "No es de ahora la opinión de la Lliga sobre los servicios del orden público en Cataluña. La Lliga siempre quiso que fuesen las fuerzas castellanas las que metieran en cintura a los obreros catalanes. Es así el patriotismo catalanista de la Lliga".

23. *El nacionalismo catalán ante España, ante la República y ante el proletariado* (15 agost 1932). Parlant de la pressió exercida de sempre pel partit dels patrons sobre la política a Catalunya, Federico Urales vol posar en guàrdia el partit de la petita burgesia catalana, ERC: "Gobernarán los que apoyaron las campañas criminales y macabras del señor Martínez Anido, los que alentaron al general Primo de Rivera para que se alzara dictador contra el peligro comunista libertario, gobernarán los que cotizaban para que fuesen asesinados los obreros que no convenían a los intereses patronales...". A l'article *El espíritu catalán desterrado de Cataluña* (31 agost 1934), Federico Urales confessa d'haver sentit simpatia per aquell moviment d'opinió pública que prengué cos l'any 1906 en una aliança entre diferents posicions ideològiques contra el Govern de Madrid (Solidaritat Catalana) i continua: "Espiritualmente nos sentíamos

El mateix Urales subratlla, però, la “traïció de la rica burgesia catalanista” i no vol afrontar l’anàlisi de les diferents relacions burgesia-poder central i burgesia-classe obrera.²⁴ La denúncia de les maniobres de classe que la burgesia portava a terme servint-se d’un poder que podríem dir de segon grau és vista com una traïció envers el grup català, i així hom cau en l’error de creure que el catalanisme hauria d’abolir les diferències de classe.

Hi ha nombrosos escrits que proven de posar en relleu que la burgesia té la direcció i intenta, molt sovint amb èxit, la instrumentalització de les aspiracions nacionals, però renuncien a l’elaboració d’un programa a base del qual el proletariat, presentant-se com a avantguarda en la comprensió i en la superació dels problemes que afecten el grup nacional, obligui la burgesia a anar al fons en el plantejament del problema nacional, assumint la responsabilitat d’una acció contra l’oligarquia centralista.

Una tal preocupació era al capdavant completament estranya als interessos del grup de la revista, perquè això hauria significat l’abandonament de dos pressupòsits fonamentals del pensament anarquista: l’interclassisme i l’apoliticisme.

Per a ells n’hi havia prou de fer una descripció de la “política” portada a terme per la Lliga en defensa dels seus interessos, renunciant a la defensa del catalanisme, i dir: “Ésos son los catalanistas, los nacionalistas, y con éstos los trabajadores no pueden ir a parte alguna”, i per aquesta raó “los obreros catalanes no pueden ser catalanistas aun siendo partidarios de todas las autonomías y principalmente de la individual y de la municipal”.²⁵ Capgirant els termes del raonament podríem arribar

---

catalanes en todas partes, y estábamos orgullosos de nuestro sentimiento. Y aquí vivíamos cuando se produjo la guerra europea y cuando se desarrollaron los acontecimientos políticos y económicos a que la guerra dio lugar: los fascismos, los estados de violencia de Martínez Anido y de Arlegui, la huelga de la Canadiense, la entrega a los burgueses de las armas que había en los parques militares de Barcelona, el reclutamiento de asesinos por parte de las autoridades de esta capital y de la patronal, la defensa trágica y terrible de los trabajadores de Barcelona mal cumplía el acosamiento inhumano de que eran víctimas, el lock out... Vino la dictadura de Primo de Rivera. Aquella dictadura representaba un alivio espiritual comparada con lo que había sido el gobierno de Cataluña cuando lo representaban Martínez Anido y Arlegui, con sus bandas de asesinos y el sindicato libre, sostenido por la patronal, para vencer el espíritu digno e indomable de los obreros de la tierra. Pero la dictadura que fue proclamada contra las masas obreras y que las derechas catalanistas apoyaron porque en ella vieron la defensa de sus intereses, etc.”

24. *Alrededor de los problemas de Cataluña* (1 juny 1923) és un article que hauria pogut representar una contribució interessant. Urales parla de tres elements principals que pertorben la vida política espanyola: el primer la dreta catalana, el segon la dreta castellana, l’últim és format per cortesans que actuen amb maniobres de palau. Segons Urales, el predomini que aquests últims elements tenen a Madrid i la dependència de la dreta catalana d’aquests elements produeixen un desequilibri del qual són víctimes els treballadors i entre ells els treballadors catalans. L’article es resol, però, en una simple constatació.

25. FEDERICO URALES, *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit.

a dir que els obrers catalans seran catalanistes quan la burgesia catalana defensarà no pas el seu interès sinó l'interès dels treballadors.

Com ja he dit, el catalanisme de la Lliga era el primer objectiu dels ferotges atacs anticatalanistes de "La Revista Blanca", i una de les persones més odiades era Cambó. Un bon nombre de notes, comentaris i articles li són dedicats amb l'únic fi de descobrir les seves maniobres i ridiculitzar-lo.

El 15 de desembre de 1928, sota el títol de *Talento antipático*, Federico Urales escrivia: "Nadie negará que el señor Cambó tiene talento, pero tampoco nadie podrá negar que el ex ministro español-catalanista, con su talento y hasta con su dinero, no ha logrado hacerse con la simpatía de nadie. Tiene talento, pero es un talento que no sirve más que para ganar dinero, un talento Metálico. ¡Dicen que lo de la Bernat Metgel Aceptamos como oro de ley el que Cambó gasta, si lo gasta, en dicha fundación, cuyas ediciones están censuradas no por la censura castellana pero sí por la clerical catalana. Pero así y todo Cambó no es simpático ni a los que reciben de él beneficios, mercedes y favores. El mismo José Pla publicará cualquier día un libro así dicho: *Cambó el renegado*".

A la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera i durant tot el 1930 la revista dedica un gran nombre d'escrits a denunciar les maniobres de Cambó per transformar allò que hauria hagut d'ésser una amnistia de caràcter general concedida per Berenguer en una amnistia política que beneficiava un sol grup.²⁶ "Las muy ilustres damas catalanas y el muy ilustre presidente de la Diputación de Barcelona, cuando pedían las firmas a las mujeres y a los hombres de Cataluña, no las pedían para que antes que a nadie se concediera el indulto a los catalanes condenados por regicidio.²⁷ Se pedía para que la amnistía otorgada meses atrás comprendiera a todos los delitos políticosociales (...) ¿Es que las izquierdas han sido engañadas por las tales damas y por el presidente de la Diputación?"²⁸ I al cap d'un mes les acusacions eren encara més directes: "La amnistía sólo ha beneficiado a los presos por delitos políticos de carácter catalanista reduciéndose a una medida

26. Una de les activitats constants de *La Revista Blanca* havia estat l'ajut econòmic, per mitjà de collectes, als presos político-socials i la denúncia de tots els processos que havien qualificat molts obrers anarcosindicalistes com a presos comuns. A la caiguda de Primo de Rivera pujà com a cap de Govern el general Berenguer, el qual el 16 de febrer de 1930 concedí una amnistia: aquesta, tot i comprendre els presos polítics, no s'ocupava dels casos en què els presos polítics haguessin estat declarats arbitràriament per un tribunal presos comuns.

27. Urales es refereix al complot de Garraf contra el rei, organitzat per Jaume Compte, Badia i altres membres d'Estat Català que havia estat fallit pel maig de 1925.

28. FEDERICO URALES, *Por la libertad de los presos políticos-sociales* (15 abril 1930). Quinze dies després, en una breu nota de redacció sobre l'amnistia (*Cuestiones del momento*, p. 111 del suplement), s'hi diu: "Los obreros han sido engañados otra vez por los políticos, y con los obreros cuantos, al pedir amnistía, la pedíamos por todos los delitos político-sociales".

de buen gobierno, otorgada para calmar las pasiones catalanistas y aconsejada al gobierno por quien necesitaba de estas reparaciones para reparar su prestigio político. Con la amnistía han sido engañadas las obreras y los obreros de Cataluña que, al pedir la amnistía, la pidieron para todos los presos políticos y sociales".²⁹ "La concordia de Cambó no es más que eso. Concordia entre la Cataluña reaccionaria y el poder español; pero no concordia dentro de Cataluña, tolerando a un obrero que, además de ser digno y de tener conciencia de su personalidad y de sus derechos como miembro humano, no encierra su patria dentro de Cataluña, sino que la extiende a toda la tierra..."³⁰

Durant la república els atacs a Cambó i a la Lliga són encara més freqüents. "La Revista Blanca" cerca de posar en relleu la política anticatalana de la Lliga que, per temor al moviment obrer, fa cada vegada més difícil la política de l'Esquerra. Les maniobres de la dreta són denunciades públicament: "Veamos la acción de las derechas contra las izquierdas en Cataluña: la retirada de sus diputados del parlamento catalán como protesta contra la Esquerra por sus procedimientos electorales. La visita al Presidente de la Generalidad para pedirle no permita que sus empleados pidan mejoras en el trabajo. El cierre de fábricas como una presión económica contra el predominio gubernamental izquierdista. La huida de capitales y la emigración voluntaria de aristócratas y magnates, para reforzar aquella presión. La visita del señor Cambó al jefe del gobierno para quejarse de la falta de equidad y de la imparcialidad de las autoridades de la izquierda catalana".³¹ En opinió de Federico Urles la dreta crea premeditadament una situació de desordre per tal d'entrebanca i fer impossible el govern de l'Esquerra.

Amb motiu de la votació de la Llei de Contractes de Conreu, "La Revista Blanca" arriba a acusar Cambó de fomentar la guerra civil. Per l'abril de 1934 el parlament català havia aprovat una llei que permetia el rescat dels arrendaments agrícoles i regulava la renda. Segons Cambó i la Lliga, però, el sistema contractual imperant no era injust; era, al contrari, la desfavorable conjuntura provocada per la disminució de la demanda exterior allò que havia donat lloc a una situació difícil per a camperols i propietaris. Segons Cambó i la Lliga, en fi, l'agitació existent al camp era artificial i estimulada per Companys i per l'Esquerra per motius polítics.

Impotent enfront de la majoria obtinguda al parlament català per a l'aprovació d'aquesta llei, la dreta catalana havia fet declarar anticonstitucional la llei pel Tribunal de Garanties Constitucionals amb seu

29. URALES, *Por los obreros presos* (15 maig 1930).

30. URALES, *Carta abierta: por la libertad de los presos político-sociales* (15 maig 1930).

31. URALES, *Comentarios a la actualidad política española* (1 febrer 1934).

a Madrid, el qual tenia poder de decisió definitiva sobre qüestions en discussió enfront dels òrgans autònoms.

Urales comenta: “A esta lucha seguirá la guerra civil promovida por la Lliga Regionalista, partido exclusivamente de intereses. La Lliga no quiere reconocer como legal el acuerdo que la Esquerra tomó sobre el cultivo de las tierras. La Esquerra no reconoce legalidad al acuerdo que tomó, por ínfima mayoría de monárquicos, el Tribunal que vela por la Constitución. Se trata de una cuestión exclusivamente política. Yo te apoyaré, gobierno español, dice Cambó, si te opones a que prospere ese acuerdo del gobierno de Cataluña. Y pues la Esquerra no suma sus votos a los del gobierno de Madrid, este gobierno ha de ponerse en contra del gobierno de Cataluña. *Todas son maniobras políticas*. La Lliga más fuerte en Madrid que la Esquerra, pero más débil en Cataluña, busca en Castilla la fuerza que le falta aquí a favor de sus intereses...”³²

Si comparem l'escepticisme que denota aquest article i tota una sèrie d'articles dedicats a comentar la situació política dels anys que van del 1932 al 1934 amb els que “La Revista Blanca” havia dedicat a l'adveniment de la república, caldrà reconèixer que s'ha produït un canvi d'actitud més aviat important.

L'anticatalanisme de “La Revista Blanca” havia tingut sempre com a objectiu principal la Lliga i Cambó, mentre que l'afirmació de l'existència d'un esperit català, situat fora d'un context de classe, havia tingut com a resultat una inconfessada simpatia per l'Esquerra. Homes com Aiguadé, Lluhí i Vallescà, Companys, havien compartit sovint, durant la dictadura, la presó amb Urales, i la indubtable moralitat d'aquests personatges havia estat considerada una credencial decisiva a l'hora de prestar oficiosament suport als futurs dirigents del govern autònom de Catalunya.

Ben aviat, però, la realitat havia de demostrar que el problema era un altre... i enfront de la impotència del partit de la petita burgesia catalana “La Revista Blanca” s'atrinxerà darrera un apoliticisme que, si no havia donat mai resultats positius, en aquesta ocasió va tenir conseqüències dramàtiques.

32. URALES, *La actualidad política española* (22 juny 1934). L'article prossegueix així: “La ley sobre el cultivo de la tierra tiene muy poca importancia desde el punto de vista de nuestras ideas. No vale la pena. Es una ley que facilita el traspaso de la propiedad del campo a favor del que nominalmente la cultiva. Decimos nominalmente porque muchos de los aparceros y rabassaires tampoco cultivan la tierra por sus propios brazos: la dan a cultivar a otros aparceros y algunos la cultivan por medio de mozos de labranza y de jornaleros. De manera que ese traspaso de la propiedad no tiene contenido moral ni ideal. Si la posesión de las tierras que no cultivan sus propietarios la pretendieran los municipios para cultivarla en común ya sería otra cosa (...) Habría moralidad y habría idealidad”.

“La Revista Blanca” enfront de la política d'E.R.C.

Un dels insults més freqüents que els anarquistes prodigaven als oradors socialistes als comicis públics era el de “polítics”. La política per a un anarquista és la negació de tota llibertat. “La Revista Blanca”, continuadora de les idees de Proudhon i Bakunin, havia exhortat constantment, durant els anys de la seva publicació, els homes de la CNT perquè no abandonessin el principi de la apollicitat, i havia desplegat en el pla sindical una acció de pressió i de control que havia donat lloc no pas poques vegades a friccions més aviat violentes. En el moment que fou proclamada la república, però, hi havia hagut per part de tot el grup que feia la revista una mena de bandejament. Per molt que s'hagués predicat la necessària apollicitat que devia caracteritzar el moviment àcrata, no es pogué frenar la joia que havia provocat el triomf electoral republicà i la proclamació de la república. “República o Monarquía, en esta hora, ha de importarnos a los anarquistas españoles. La monarquía ya sabemos cómo nos ha tratado; ignoramos cómo nos tratará la República, aunque es de suponer que no podrá tratarnos tan mal como la Monarquía. No se lo permitirá su contenido ideológico.”³³ L'article s'enquadra difícilment amb la severa tradició apolítica de tots els escrits de la revista: “La base ahora es la república... Esta República Española, sobre todo la Catalana, es más cosa nuestra por ahora. Hemos convivido con sus hombres en las cárceles unos y en el destierro otros, perseguidos todos por la dictadura monárquica. ¿Cómo no hemos de preferirlos a los dictadores que nos perseguían como a fieras, que nos atormentaban cual si se tratara de inquisidores y de herejes, que nos fusilaban por la calle?”

Si deixem de banda la manca de rigor del plantejament polític, una cosa és ben clara: en un primer moment “La Revista Blanca” mateixa, que era una mena de “veu de la consciència” del moviment anarquista —en el sentit que s'havia erigit en publicació que conservés en tot i per tot la “puresa i la integritat de l'ideal”—, va manifestar simpatia per la república i en particular, bé que sense dir-ho explícitament, va tenir confiança en la Generalitat, el govern autònom de Catalunya.

“El federalismo ha de ser la aspiración de todo anarquista, porque, de cuantos sistemas socialistas se ofrecen a la humanidad para establecer la igualdad económica y la libertad política, es el único que no puede caer en la dictadura ni en el nacionalismo. Nos interesa mucho desvincular el individuo del Estado, al objeto que se acostumbre a vivir

33. URALES, *Consideraciones sobre la situación política española* (1 juny 1931).

sin él, y nada mejor que el federalismo para desvincularnos del imperalismo y de la tiranía a que tiende todo poder.”³⁴

Si pensem en el resultat del plebiscit que tingué com a objecte l'aprovació de l'Estatut d'autonomia, no es pot pas negar que la participació dels anarquistes fou massiva. “La Revista Blanca” no es dedicà a invitar els possibles electors anarquistes a no votar; i el fet és encara més estrany si pensem que la propaganda antielectoral havia estat molt intensa en d'altres ocasions. De l'Estatut, no se'n va parlar ni per dir-ne bé ni per dir-ne mal, actitud que era una forma no clara però bastant “catalanista” de sortir de l'impasse.

Només serà en un segon moment, quan a causa de les pressions externes i internes ERC haurà de començar a definir-se, que començaran les invectives de “La Revista Blanca” contra l'esquerra catalana en el poder, contra les seves mesures insuficients i confuses. I un dels motius fou precisament l'Estatut, no pas pel seu redactat originari sinó per les importants modificacions restrictives que les Corts espanyoles havien introduït en el projecte plebiscitat pel poble català. Esquerra Republicana de Catalunya es trobà de cop el 1931 amb haver de comptar amb un Govern espanyol predominantment conservador, amb una dreta catalana a la recerca de revenja i amb un moviment anarquista, en la seva gran majoria, apolític i impacient.

En el primer Govern republicà espanyol, que va durar de juliol a octubre de 1931, hi havia homes molt conservadors com Alcalá Zamora i Maura, els quals, lluny de tenir objectius revolucionaris, havien acceptat la república com a mal menor i estaven fermament decidits a no deixar camp lliure a l'esquerra i a les organitzacions obreres. El segon, presidit per Azaña, si bé presentava una homogeneïtat ideològica més gran, tingué com a homes de punta els socialistes Prieto, Largo Caballero i Fernando de los Ríos, els quals no manifestaven pas cap sensibilitat per les reivindicacions d'autonomia. Si afegim a això el fet que Largo Caballero havia estat designat ministre del Treball del segon gabinet i que la seva política laboral es basava en pressupòsits específicament antianarquistes, es pot comprendre que les relacions Catalunya-Estat central deguessin ésser més aviat difícils.

En allò que concerneix les relacions de força existents entre ERC i

34. *Consideraciones sobre...*, art. cit. Urales posa l'accent en la concepció federalista de la república. En un altre escrit, *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit., encara serà més clar: “Ahondemos en el alma de los que quieren separar a Cataluña de Castilla. Cataluña en general es separatista; pero son menos separatistas los partidos así que se presentan con ideas más amplias y avanzadas. Las derechas en Cataluña son declaradamente separatistas. Las izquierdas se contentarían con una autonomía federal. Las izquierdas son menos radicales con respecto a la unión de Castilla con Cataluña; pero son más radicales con respecto a la política dentro de la propia Cataluña. Las derechas, al revés, quieren separarse de España, y quieren separarse de España no para dar más libertad a lo catalanes, sino para darles menos. Ésta es la gran cuestión, para nosotros, los catalanes que no somos nacionalistas ni doctrinales”.

la dreta catalana, si en el pla de l'opinió pública catalana la balança era resoludament a favor de l'Esquerra, en el pla econòmic la situació era extremament delicada, i ideològicament la Lliga podia comptar amb el Govern de Madrid com un eventual aliat per a portar a cap una política d'obstrucció contra les mesures preses per l'Esquerra.

En fi, les relacions amb el moviment obrer anarquista havien d'esdevenir més difícils que la Generalitat no havia esperat. D'una banda, en efecte, la república havia estat considerada inconscientment per molts anarquistes com una panacea,³⁵ i de l'altra, les temptatives de fer participar la CNT en la vida pública trobaven l'obstacle del principi de la apollicitat, que, si bé amb algunes excepcions, restava sagrat i inviolable.

Mentre a Madrid es discutia el projecte d'Estatut d'autonomia —la discussió va durar de l'agost del 31 al setembre del 32— la situació del país era explosiva i exigia una política coratjosa. L'Esquerra, però, tenia interès d'aconseguir una base legal per a la seva autonomia.

“La Generalidad ha perdido la cabeza con su Estatuto. Para alcanzarlo ha cometido faltas que no le pueden ser perdonadas por el obrero catalán que tiene dignidad y que maneja con agrado las herramientas del trabajo. A cambio del Estatuto que no tendrá, la Generalidad ha pasado por la Ley de Defensa de la República y por las deportaciones.”³⁶ “Ahora se apoderarán las derechas del mísero Estatuto que la República concede a Cataluña y con él gobernarán contra los idealistas entre los cuales nos encontramos nosotros.”³⁷ Allò que Urales retreu a l'Esquerra és d'haver acceptat la política antianarquista com a mesura per a arribar a obtenir l'Estatut. “¿Contra quién decretó el Gobierno republicano-socialista la llamada Ley de Defensa de la República? Contra la Confederación Nacional del Trabajo y los comunistas libertarios. ¿Quién y contra quién fundó el Gobierno republicano-socialista el Cuerpo de Guardias de Asalto? Contra la Confederación y los comunistas libertarios. ¿Contra quién se decretó la llamada Ley de Orden Público? Contra los comunistas libertarios y la C.N. del T. (...) Y lo de Casas Viejas, lo dijimos hace ya tiempo, no fue una desgracia que le puede ocurrir a cualquier gobierno. Fue la consecuencia de un sistema de mando contra la Confederación y los comunistas libertarios.”³⁸

35. URALES, *Fracaso de la República y de la Generalidad* (26 octubre 1934). “Los gobernantes de la república no sabían, o no querían saber, que para muchos republicanos, la república había de tener un gran contenido de reformas sociales. Por muchos años, la República fue sinónimo de igualdad social, y los pobres que eran republicanos, y aun los que no lo eran, esperaban de la república un gran alivio a sus necesidades económicas.”

36. URALES, *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit. Urales parla de la repressió de les insurreccions anarquistes de l'Alt Llobregat pel gener de 1932.

37. *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit.

38. URALES, *Fracaso de la República y de la Generalidad* (19 octubre 1934). Urales sempre va intentar de defensar la bona fe de Macià o de Companys, acusant-los, però, de poca intel·ligència i de deixar-se instrumentalitzar. Concretament, en un article

Una altra de les acusacions que el grup de "La Revista Blanca" adreçava contra la política d'ERC era de no saber respondre amb decisió i coratge a les maniobres de la Lliga per fer cada vegada més difícil la situació a Catalunya. A la violència calia haver respost amb la violència, segons Urales, i no pas cercar la via de la legalitat i de les fórmules jurídiques, perquè "las fuerzas tradicionales tienen y tendrán siempre más fuerza jurídica que las revolucionarias".³⁹

Finalment, allò que "La Revista Blanca" no pogué perdonar a l'Esquerra en el poder fou l'intent de reunir una base popular cada vegada més àmplia comptant amb la CNT, que agrupava el nombre major d'obriers catalans.

Al si de la CNT de Catalunya la lluita entre polítics i apolítics es transforma en una lluita entre ERC i el comunisme llibertari, representat per la Confederació regional i la FAI fins a atènyer el caràcter d'una repressió violenta de vell tipus.

"Por una paz social que no tendrá ni puede tener mientras represente respecto a tantos privilegios y a tanto abuso [la Generalitat], intentó hacer de la C.N. del T. un organismo catalanista (...) y ha pactado con ellos [els partits que integraven el Govern central espanyol] un cambio de servicios políticos todos encaminados a la muerte de la Confederación, que no quiso ser política, pero que no matarán, y a la concepción del Estatuto, que no se concederá..."⁴⁰

El propòsit de polititzar la CNT no era pas nou i, d'altra banda, representava un problema vital per a la vida política catalana. Moltes vegades "La Revista Blanca" havia denunciat els principis polítics d'alguns dirigents i els "personalismes" de què havien donat mostra, entre

---

dedicat a la mort de Macià titulat *Ante un cadáver* (3 gener 1934) escrivia: "El señor Macià era una persona bien intencionada y proba pero tenía dos defectos: el de creer que todas las cuestiones y todas las ideas estaban resumidas en la independencia de Cataluña y el de no sufrir que se le discutiese. El señor Macià con la independencia de Cataluña lo daba todo por resuelto, lo mismo que el señor Ruiz Zorrilla lo resolvía todo con el establecimiento de la República. Para ellos no existía un más allá ni una cuestión social. Las ideas del señor Macià encuadraban mejor en un partido de derecha que en un partido de izquierda. De carácter menos inquieto y más interesado hubiera hecho un buen papel dentro de la Lliga. El señor Macià, ortodoxo de pura sangre, sin saber cómo se encontró en medio de un partido compuesto de heterodoxos para los cuales Cataluña no era lo principal. Por esto sus ideas religiosas, vergonzantes dentro de la Esquerra, se manifestaban siempre que podían, celebrando y haciendo celebrar fiestas arcaicas proscritas por la República. El señor Macià gustaba más de la acción que de la palabra y como buen luchador era sencillo, recto y claro, pero dócil al engaño y tardo al pensamiento. Para el señor Macià la política había de ser una servidora de Cataluña. Para algunos de los que le acompañaban en el gobierno de la Generalidad, Cataluña había de servir sus intereses políticos. Este criterio, que era el dominante en la Esquerra y que quitó la hegemonía a dicho partido dentro de la opinión catalana, acabó por abogar la personalidad moral del señor Macià, prisionero de unos cuantos ambiciosos sin talento, que acabarán por jugarse la túnica del maestro, por reírse de su buena fe y de su vanidad infantil".

39. *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit.

40. *El nacionalismo catalán ante España...*, art. cit.

d'altres, Peiró o Pestaña. El somni d'ERC era fer de la CNT un organisme dòcil a les exigències de govern, com ho havia estat el partit socialista a escala espanyola, però la tasca s'havia revelat com a molt més difícil.⁴¹

Germinal Esgleas serà l'encarregat de formular la crítica més severa sobre el comportament de l'Esquerra i puntualitzar la línia referent als més purs principis del sindicalisme anarquista. El 21 de setembre de 1934, sota el títol "Nacionalismo político y solidaridad proletaria", a tots aquells que deien que "a espaldas del catalanismo, la CNT en Cataluña no hará nada" i "la C.N. del T., en Cataluña, debe hablar al pueblo en catalán, interpretar los sentimientos del pueblo catalán", Germinal Esgleas va respondre el següent: "Es ésta una de tantas afirmaciones, hecha de contrasentido, que encierra un fondo capcioso, puesto que pretende presentar a la C.N. del T. como enemiga de la 'libertad' política de los pueblos, y que hay interés en hacer circular (...) La C.N. del T. no ha de hacer nada a espaldas ni a cara del catalanismo. Su cometido es otro. El catalanismo es puro accidente circunstancial en la lucha que el proletariado ha de sostener por su emancipación, lucha que no se circunscribe a la manumisión de una clase, de una raza ni de un pueblo; sino que va directa a la liberación integral de la humanidad teniendo por lema el máximo bienestar y la máxima libertad para todos y cada uno de los hombres".

Interclassisme, apoliticisme, internacionalisme, llibertat absoluta i federalisme, tots els principis defensats i propagats durant els catorze anys de vida barcelonina de "La Revista Blanca" es troben explícits i exaltats en aquest escrit que es relaciona, per la duresa del vocabulari, amb escrits més antics.

Ja s'havien esvaït, en efecte, els somnis de fer de la república una forma de govern que es basés en un nou ordre social, i era present i dolorosa la repressió portada a terme per Dencàs, conseller de governació de la Generalitat, i pel comissari Badia.⁴²

41. Sense signatura: *La lucha entre políticos y no políticos en Cataluña* (19 abril 1934).

42. Per l'agost del 1934 Dencàs havia tancat els sindicats de la CNT i havia arrestat alguns dirigents sindicals; "Solidaridad Obrera" havia estat sotmesa a una nova i important censura, que també va sentir "La Revista Blanca". Urales descriu el comportament de Dencàs i de Badia a l'article *Fracaso de la República y de la Generalidad* (2 i 9 novembre 1934).